

ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 11, Sayı: 145, Ekim 2023, s. 182-198

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.71966>

Yayın Geliř Tarihi / Article Arrival Date

21.08.2023

Yayımlanma Tarihi / The Publication Date

25.10.2023

Dr. Öğr. Üyesi Sinem BALTACI

Yalova Üniversitesi, Klinik Psikoloji

sinem.baltaci@yalova.edu.tr

ORCID: 0000-0002-0037-9909

TÜRKİYE’DE GAZETE HABERLERİNDE ORTAYA ÇIKAN BAĞIMLILIK SÖYLEMİNİN PSİKANALİTİK BİR BAKIŞ İLE İNCELENMESİ

Öz

Bağımlılık; kişinin bir madde, nesne veya davranış üzerinde kontrolünü kaybettiği bir psikolojik süreç olarak tanımlanır. Bu, bazen kişisel bazen de toplumsal bir sorun olarak kabul edilir ve özellikle psikoloji perspektifinden derinlemesine araştırılması büyük önem taşır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de gazete haberlerinde ortaya çıkan bağımlılık söylemini psikanalitik psikoloji perspektifinden analiz etmektir. Daha özel olarak bu çalışmada bu söylemin oluşmasında etkili olan söylemsel stratejileri ve aktör rollerini incelemek, böylece konunun daha derinlemesine anlaşılmasına katkıda bulunmak amaçlanmaktadır. Sosyal inşacı yaklaşıma göre bireyler toplum içindeki bağlam, kültür ve söylemler aracılığıyla şekillenmektedirler. Psikanalitik teorinin öncülerinden Jacques Lacan, öznenin gelişim ve yapılanmasına yönelik olan teorisinde Başka (The Other) ile ilişkilendirme, dil ve söylemin önemli unsurlar olduğunu vurgulamaktadır. Haber metinleri, toplumsal söylemin yansıtıldığı bir araç olarak sıkça kullanılır. Bu çalışmada Türkiye’de en çok ziyaret edilen internet haber sitesi olan hürriyet.com.tr analiz nesnesi olarak seçilmiştir. "Bağımlılık", "altın vuruş", "esrar" ve "keyif verici madde" anahtar kelimeleriyle yapılan tarama sonucunda 47 haber incelenmiştir. Yapılan analiz neticesinde 5 tema; (a) ‘Bağımlılığın Zararları’ ve ‘Bağımlılıkla Mücadele’ Söylemleri, (b) Uyarıcı, Korku-Endişe Uyandırıcı ve Yasa Koyucu Dil Stratejisi, (c) Sıradışı Nesnelere Aracılığıyla ‘Bağımlılığın Çok Çeşitli Olduğu’ Söylemi, (d) Altın Vuruş Söyleminin Yıllar İçindeki Değişimi: Ölüm Haberlerinden Başarı Haberlerine Doğru Geçiş ve (e) Keyif Hakkında: Keyfin Gerekliliğine Karşın Keyfin Sınırlanması Söylemleri olarak belirlenmiştir. Sonuçlar, bağımlılıkla mücadelenin devlet için önemli

bir konu olduğunu ve mücadelenin yasa koyucu dil stratejileriyle desteklendiğini göstermiştir. Yakalanan madde miktarını vurgulayan haberlerin, örtük olarak maddeye olan *talebin* yoğunluğuna işaret ettiği görülmüştür. Ayrıca altın vuruş söylemi kullanımında bir değişim (ölüm haberlerinden başarı ve rekabet haberlerine geçiş) olduğu tespit edilmiştir. Son olarak keyfin bir yandan sınırlanması gerektiği öte yandan da tersine her daim kazanılması, elde dilmesi gerektiğine yönelik iki ayrı söylemin olduğu tespit edilmiştir. Bağlanma konusunu ele alacak tüm disiplinler için konuyu yasa ve keyif ile ilişkilenmeler bağlamında değerlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Bağımlılık, bağımlılık söylemi, haber metinleri, söylem analizi, psikolojik süreç, öznenin yasa ve keyif ile ilişkisi

ANALYZING ADDICTION DISCOURSE IN TURKISH NEWSPAPERS FROM PSYCHOANALYTICAL PERSPECTIVE

Abstract

Addiction is a psychological issue in which a person loses control over a substance, object, or behavior. It is critical to conduct an in-depth psychological investigation of this subject, which is sometimes referred to as a personal issue and sometimes as a societal problem. The aim of this study is to analyze the addiction discourse from a psychoanalytic psychology perspective in Turkey's newspaper, and to investigate the discursive strategies and actors' roles that influence the formation of this discourse, thereby contributing to a better understanding of the subject. According to the social constructivist approach, individuals are shaped by the context, culture, and discourses within society. Jacques Lacan, a pioneer of psychoanalytic theory, emphasized the importance of The Other, language, and discourse in the subject's formation process. In this study, the most visited digital newspaper in Turkey, *hurriyet.com.tr*, was selected for analysis. Using the keywords 'addiction', 'struck gold', 'marijuana' and 'pleasure-inducing substance', 47 news' articles were examined. Based on the analysis, 5 themes have been identified: (a)Discourse on the Harms of Addiction and Combatting Addiction, (b)Alerting, Fear-Inducing, and Regulatory Language Strategy, (c)The Discourse of 'The Diversity of Addiction' Through Unusual Objects, (d)The Development of the 'Struck Gold Discourse' Over Time: From Notices of Death to Success Stories, and (e>About Pleasure: Discourses on Restricting Pleasure Despite Its Necessity. The findings indicate that the government places a high priority on the fight against addiction, which is supported by legislative language strategies. News reports that place a strong emphasis on the quantity of captured drugs have implicitly indicated the *intensity of demand* for drugs. Furthermore, it has been observed that there is a transformation on using discourse of the "struck gold", shifting from death-related news to success and competition-related news. Finally, it has been found that two distinct discourses are at play regarding pleasure: one emphasizing the need for its limitation, and the other arguing for its continuous acquisition and pursuit. It is recommended to consider the issue of addiction in the context of its relationship with the law and pleasure.

Keywords: Addiction, addiction discourse, text in newspapers, discourse analysis, psychological process, subject's relation to law and pleasure.

GİRİŞ

Bağımlılık önceleri psikolojik intolerans ve yoksunluk meseleleri ile ilişkili olarak alkol ve uyuşturucu madde ile açıklanmış olsa da günümüzde birçok araştırmacı ve klinisyen arasında daha geniş bir anlam ile kullanılmaktadır. Günümüzde bağımlılık terimi, kişinin ilk başta istenen veya çekici bir etkiyle ilişkilendirdiği bir davranışla yoğun bir şekilde meşgul olduğu bir sıkıntıyı ifade eder hale gelmiştir. Amerikan Psikologlar Birliği’nin Psikoloji Sözlüğü’nde (APA- Dictionary of Psychology, 2023) bağımlılık (addiction) “alkol veya diğer uyuşturucu maddelerin kullanımına psikolojik veya fiziksel bağımlılık (veya her ikisi) durumu” olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca “bu terim genellikle madde bağımlılığı için eşdeğer bir terim olarak kullanılır ve bazen cinsel, internet ve kumar bağımlılıkları gibi davranış bozukluklarına uygulanır; bağımlılık yaratma potansiyeli yüksek olan kimyasal maddelere bağımlılık yapıcı madde denir” ifadeleri yer almaktadır. Bugün Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı’nın güncel versiyonunda (DSM, 5.ed.) “Madde ile İlişkili ve Bağımlılık Bozuklukları (Substance-Related and Addictive Disorders) ana kategorisi oluşturulmuş ve içerisine “madde ile ilişkili bozukluklar” şeklinde ilerleyen; alkol, kafein, cannabis, halisünasyon, solukla (nefesle) çekilen, opioid, sedative-hipnotik veya anksiyolitik, uyarıcı, tütün, ve diğer maddeler başlıklarını içeren; toplamda 9 alt kategori eklenmiş ve bir de hemen 10. kategoride madde ile ilişkili olmayan (non-substance-related disorders) bozukluk alt başlığında oyun-kumar (gambling) bağımlılığı tanımlanmıştır (APA, 2013).

Bu tanımlamalarla bağımlılığın bir *madde, nesne veya davranışa* yönelik olarak kişinin *konu üzerinde kontrolünü kaybetmesi* durumuna verilen genel bir durumu ifade ettiği görülmektedir. Kavramdaki bu vurgu hangi tür için olursa olsun, bağımlılıkların oluşması ve sürdürülmesinde psikolojik süreçlerin ne denli önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Kimi zaman kişisel kimi zaman ise toplumsal bir sorun olarak adlandırılan bu konunun psikoloji perspektifinden derinlemesine araştırılması önem arz etmektedir.

Bu çalışmada kişiler tarafından inşa edilen bağımlılık söyleminin haber metnindeki yansımaları ve bu söylemin etkili özelliklerini incelemek amaçlanmaktadır. Sosyal inşacı yaklaşımın varsayımı olan bu kavramsallaştırmaya göre kişiler toplum içinde bağlam ve kültürü temsil eden söylemler aracılığıyla şekillenmektedir. Psikanalitik çalışmaların öncülerinden biri olan Jacques Lacan (1964/1998) da Özne’nin gelişim ve yapılanma sürecinde Başka (The Other) ile kurulan ilişkilenebilirliği, dili ve toplumsal söylemi önemli öğeler olarak ele almaktadır. Bu kapsamda mevcut araştırma, haber metnlerinde bağımlılık söylemini ve bu söylemin inşasında etkili söylemsel stratejileri ve aktör rollerini inceleyerek bu konunun derinlemesine anlaşılmasına bir katkı sağlayacaktır.

Çalışmanın amacı daha özel olarak Türkiye’de gazete haberlerinde beliren bağımlılığa ilişkin toplumsal söylemi psikanalitik bir bakış ile analiz etmektir. Bağımlılık kavramına ilişkin haber metnlerinde öne çıkan temel gösterenler, dilin kullanımı ve aktörlerin söylemsel stratejileri ortaya konulacaktır. Ayrıca, elde edilen bulgular psikanalitik bir bakış açısıyla değerlendirilerek bağımlılığın psikolojik mekanizmasını açıklamaya yönelik bir kavrayış sunulacaktır.

Haber Metnlerinin Sosyal İnşadaki Yeri ve Psikoloji Perspektifinden Önemi

Kitle iletişim araçları, toplumsal düzenin sağlanması ve kişilerarası iletişimin olanaklı kılınmasında önemli bir işleve sahiptir. Literatürde dördüncü kuvvet olarak adlandırılan medya

unsurları üzerinden değerlendirme yapıldığında kitle iletişim araçları, günümüzde elinde bulundurduğu güç ile toplumlara harekete geçirebilmekte, istenilen bir kişi ya da konuyu gündemin birinci sırasına oturtabilmekte ve halkı asıl dertlerinden uzaklaştırıp sahte ve sanal bir dünya yaşatabilmektedir (Gezgin, 2002, s. 15). Bu açıdan bakıldığında geçmişte geleneksel medyada, günümüzde ise yeni medya teknolojileri ve internet mecralarında yer alan her türlü dijital platform, bireylerin haber alması ve belirli bir etki altında kalmasına aracılık eden önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Kitle iletişim araçları ve medya unsurlarının sunduğu bu olanaklar, medya üzerinde tartışılmalı gelen birçok konunun etkilerini inceleyen araştırmaların yapılmasını mümkün kılmıştır.

Bu araştırmanın konusu olan haber metinlerinde bağımlılık söyleminin nasıl sunulduğunu incelemek, konunun toplumu oluşturan bireyler arasında nasıl anlaşıldığını ve yorumlandığını anlamamız için önemli bir araçtır. Sosyal bilim araştırmacılarının özellikle son dönemdeki sosyal inşacı yaklaşımına göre haber metinleri, toplumsal söylemi doğrudan etkileyen ve yönlendiren kritik bir öge olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna göre sosyal inşacı yaklaşım (social constructivism), konuşma ve dilin sadece bir iletişim aracı olmadığını, gerçekliği şekillendiren etkili bir aktör olduğunu vurgulamaktadır (Burr, 1995; Georgaca, 2000). Bu bakış açısı dili merkeze alan sosyal bilim çalışmalarını beraberinde getirmiştir (Kuş, 2013). Dilin inşa sürecindeki rollerini çeşitli biçimlerde incelemek mümkündür. Örneğin bir konu hakkında kişilerle yapılan görüşme verileri sıklıkla kullanılan bir kaynak olmakla birlikte bunun yanı sıra gazete haberleri, röportajlar, odak grup görüşmeleri veya politikacıların canlı röportajları gibi tüm konuşma içeren durumlar inceleme verisi olarak kullanılmaktadır (Arkonaç, 2014). Bu açıdan bakıldığında haber metinlerinin çeşitli şekilde analiz edilmesi mümkündür ancak sıklıkla haberlerin bir söylem bağlamı üzerine kurulu olduğu görüşü öne çıkar ve bu da haberlerin söylemsel analizini beraberinde getirir. Örneğin Bilić ve Georgaca (2007), "Sırp Haberlerinde Mental Sağlık Kavramının Sunumu: Bir Eleştirel Söylem Analizi" isimli araştırmalarında psikolojik sağlığa ilişkin toplumsal söylemi ve haber metinlerinin bu söylemleri oluşturmada sundukları etkiyi ortaya koymuşlardır. Haberlerde bulunan bahsi geçen bu temel söylem, metnin dilinin hakim olduğu ana bağlam veya metni yönlendiren temel güç olarak tanımlanabilir. Örneğin bir haber metnini şekillendiren konu; ekonomi, politik yaklaşım, bilgi verme-egitim veya güç/iktidar ilişkileri üzerine inşa edilmiş olabilir (İnal, 1996, ss. 95-96).

İnsanları önemli düzeyde etkileyen bu temel meselelerin dile yansımalarını ortaya koymaya aracılık eden haber metinleri, psikolojik süreçler ile de yakından ilişkili bir tablo oluşturmaktadır. Kişilerin öznel deneyimlerinin toplumun içinde bulunduğu bağlam ile şekillendiği açıktır. Bu noktada kültürü ve bağlamı temsil eden söylemler, kişilerin psikolojik durumlarını anlama ve açıklamada da göz önünde bulundurulması gereken temel yapı taşı olarak belirir.

Konunun Önemi ve Katkısı

Bağımlılık söyleminin haber metinleri üzerinden incelenmesi çeşitli alanların kuramsal ve uygulamalı pratikleri için oldukça zengin bir kavrayış sağlayacaktır çünkü bağımlılık konu gereği oldukça çeşitli alt türleri bulunan (alkol, madde, oyun vb.) ve günümüzde toplumun farklı kesimlerini etkileyen çok yaygın bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır (Dünya Sağlık Örgütü [DSÖ], 2023). Bu bağlamda akademik çevreler, eğitim kurumları, güvenlik birimleri ve farklı dernekler gibi çeşitli kurumsal yapılar, bağımlılık konusu etrafında iş birliği yapmaktadır. Özellikle son dönemde devlet tarafından teşvik edilen bağımlılıkla mücadele hareketi

kapsamında disiplinlerarası çalışmaların¹ arttığı gözlenmektedir. Bu kapsamda bağımlılığın toplum içinde nasıl bir dil ile ele alındığı ve iletişim yolu ile nasıl aktarıldığı son derece kritik bir öneme sahiptir. Haber metinleri üzerinden bağımlılık söyleminin psikanalitik bir bakış ile inceleneceği bu araştırma, tüm bahsi geçen disiplinler için konuyu daha farklı bir düzlemde anlamlandırmaya olanak tanıyacaktır.

Konu Üzerinde Yapılmış Araştırma Bulguları

Haber metinleri üzerinde bağımlılığın söylemini Türkiye örneğinde inceleyen birkaç çalışma mevcuttur. Örneğin Kaya’nın (2018) yazılı haber metinlerinde bağımlılığın söylemsel gösterimlerine yönelik yaptığı çalışmada konunun farklı yönlerine ışık tutulmaktadır. Aynı yıl içerisinde Gezen (2018) araştırmasında özellikle uyuşturucu bağımlılığının yazılı basındaki temsilini incelemektedir. Koç (2017) ise ana akım medyanın internet haber sitelerinde çevrimiçi oyunlara yönelik bağımlılığın temsilini inceleyerek Türkiye’de dijital oyun bağımlılığı olgusunu ele almıştır. Baltacı (2018, Nisan) ise gazete haberlerinde altın vuruş söylemini incelemiştir. Bu çalışmalar, farklı disiplinler altında bu konunun anlaşılmasına önemli katkılar sağlamaktadır. Ancak konunun Türkiye örneği içerisinde daha fazla sayıda çalışma ile derinleştirilmesi ve aynı zamanda psikoloji disiplini içerisinde psikanalitik bir bakış açısıyla değerlendirilmesi hala önem arz etmektedir.

YÖNTEM

Bu çalışmada gerçeği ve bilgiyi açıklayan felsefi yaklaşımlardan ‘sosyal inşacı’ ve ‘rölativist’ (ilişkisel) yaklaşımlar benimsenmiştir. Bu bakış açısına göre sosyal bilimin içerisindeki olgular, doğa bilimlerinin nesnelere ele alma biçiminde olduğu üzere tek bir tanım (tek bir gerçek kavramı) ile açıklanamaz (Burr, 1995). Bunun yerine bu olguların varlığının bilgisine ancak ilişkisel bir şekilde ulaşılabilir. Bir diğer ifadeyle sosyal bilimin olgularına ait gerçeklikler inşa edilerek meydana gelir. Bilgiyi ve gerçeği açıklamada kullanılan bu yaklaşım, daha sonraları sosyal bilimlerin araştırma nesnesinin bizzat dilin kendisi olduğunu vurgulayan dil odaklı çalışmaları öne çıkarmıştır. Dil çalışmaları, niteliksel bir araştırma yöntemi içerisinde araştırma konusunu dil aracılığıyla incelemek üzerine temellenir. Bu tür çalışmalar, konuşma analizi, söylem analizi, anlatı analizi gibi farklı odakları içeren çeşitli yöntemler içermektedir.

Dil odaklı çalışmalar; araştırma materyali olarak haber metinleri, günlük yazıları, röportajlar veya gerçek görüşmelerden elde edilen görüşme metinleri gibi çeşitli dil örneklerini kullanabilir. Örneğin *söylem analizi yaklaşımı*, daha özel olarak bir metnin dil kullanımında öne çıkan ve o metnin bağlamını şekillendiren özellikleri incelemeye odaklanır (Bilić ve Georgaca, 2007). Bu analizin farklı alt türleri mevcuttur (örneğin Lacanyen Söylem Analizi, Foucaultcu Söylem Analizi, Klasik Söylem Analizi, Eleştirel Söylem Analizi gibi) (Baltacı, 2022; Harper, 1995; Yoğan, 2022).

Bu çalışma, haber metinleri üzerinden Türkiye’de bağımlılık söyleminin nasıl inşa edildiğini; öne çıkan temel gösterenlerin neler olduğunu ve bu inşa oluşturulurken aktörlerin rollerini içeren söylemsel pratikleri psikanalitik bir bakış ile incelemektedir. Bu kapsamda Lacanyen Söylem Analizi Yaklaşımı bu araştırma konusunu incelemeye uygun bir metodoloji olarak belirmektedir. Bu yaklaşıma göre bir metnin nasıl inşa edildiğini anlamak için baskın söylemin altında yatan dinamiklerin yapısökümcü (deconstructive) ve eleştirel bir yaklaşımla

¹ Her il kapsamında valilikler tarafından düzenlenen aylık çalıştay ve kurullarda- farklı kamu kurumları iş birliği ile bağımlılık ile mücadele üzerinde çalışmaktadır.

incelenmesi gerekmektedir. Ayrıca bu yaklaşım, söylem kavramını psikoloji disiplini penceresinden bakarak açıklayan bir duruş benimser. Bu yönleriyle söz konusu araştırma konusunu eleştirel söylemsel psikolojiden hareket alan ve psikanalitik bir teoriye dayanan bir çerçeveye incelemenin etkili bir yöntem olacağı düşünülmektedir.

Lacanyen Söylem Analizi (daha fazla okuma için Parker, 2005a, 2005b; Pavón-Cuéllar 2014), Lacan’ın psikanalitik teorisinin temel özellikleri ile sosyal bilimlerin araştırma nesnelerini incelemeyi sağlayan bir bakış açısı sunmak için Parker tarafından öne sürülmüş bir yaklaşımdır. Buna göre metni şekillendiren söylemin psikanalitik bir incelemede dikkat ettiği bir takım temel özellikler bulunur. Öncelikle metindeki temel gösterenlerin neler olduğu, diğer bir ifadeyle öne çıkan beliren, metnin işaret ettiği ve tekrar eden temel gösterenler incelenir. Buna ek olarak Lacan’ın Özne yapılanmasında işaret ettiği bir kavram olarak eksiklik-boşluk bize önemli bir şey söylemektedir, bu nedenle metinde sadece var olan değil, yokluk durumları ve yokluğun işlevi de göz önünde bulundurulur (Bu metin bir şeyi söylerken özellikle söylenmeyen, vurgulanmaktan kaçınılan ve metinde yokluğu beliren nedir, bu yokluğun işlevi nedir?). Sadece metnin ne söylediği değil, nasıl söylendiğinin de incelenmesi bir başka önemli noktadır. Özne’nin konumları, Başka ile ilişkilmesi ki bu toplum ve yasa ile ilişkilene olarak açılabilir, metin üzerinde kendini gösterecektir. Bu nedenle bu noktalar inceleme noktası olarak alınır. Özetle Lacanyen Söylem Analizi, bir metnin incelenmesinde etkili olan söylemin önemine vurgu yapar ve bu söylemin oluşumuna işaret eden teorinin önemli taşlarını analiz sürecinde işletir (Baltacı, 2022). Bu araştırma kapsamında haber metinlerinde (1) öne çıkan ve/veya tekrarlayan temel gösterenler, (2) dilin kullanımında etkili olan stratejiler ve (3) dilin inşasında etkili olan aktörler ve bunların rolleri (Başka ile ilişkilene süreçleri) inceleme odağına alınmıştır.

Veri

Haber metinleri üzerinden toplumsal söylemin inşasını inceleyen araştırmalar, gazetelerin politik ve siyasal özellikleri dolayısıyla söylemi oluşturmada ideolojik bir etki yaratacağını düşünerek genellikle farklı görüşleri temsil eden farklı gazeteleri inceleme verisi olarak alırlar. İdeolojik duruşun etkisi bilinmekle birlikte bu çalışmanın amacı oldukça geniş bir veriye ulaşarak bir bulgu sunmaktan öte, toplumda baskın olan ve öne çıkan bağımlılık söylemini *derinlemesine* incelemeyi hedeflemektedir. Bu kapsamda Türkiye’de gazete haberleri aracılığıyla oluşan bağımlılık söylemini ve bu söylemin pratiklerini psikanalitik bir bakış ile irdelemeyi amaçlayan bu çalışmada inceleme verisi olarak ülkede yüksek tiraja sahip olan internet haber sitesi hurriyet.com.tr verileri seçilmiştir. Bu seçim, Şekercioğlu’nun (2018) Basın ve Yayın Anabilim Dalı’nda yaptığı uzmanlık araştırmasında elde ettiği bulgular ile desteklenmiştir. Şekercioğlu, Türkiye’de okuyucular tarafından tercih edilen ilk beş gazeteyi analiz etmiş ve Hürriyet gazetesinin bu sıralamada en üstte yer aldığını bildirmiştir. Bunun yanı sıra güncel veriler incelendiğinde de internet siteleri ve mobil uygulamalara yönelik istatistiki bilgiler ölçen ve analiz eden uluslararası şirket SimilarWeb’in “Türkiye’de Haber ve Medya Yayıncıları” kategorisine göre hurriyet.com.tr Türkiye’de en çok ziyaret edilen site konumundadır (daha fazla bilgi için bkz; <https://www.similarweb.com/website/hurriyet.com.tr/#overview>). Bu bağlamda geçmiş yıllara ait olan ilk yaygınlık analizi bulgusunun bugün için de benzer bir sırayı koruduğu görülmüştür. Buna istinaden Hürriyet gazetesinin online arşivi, tarama yapılacak inceleme aracı olarak kullanılmıştır.

Tarama için bağımlılığın söylemine dair haberleri sınıflayacağı öngörülen 4 anahtar kelime “bağımlılık”, “altın vuruş”, “esrar” ve “keyif verici madde” seçilmiştir. Belirlenen 4 anahtar kelime ile yapılan tarama sonucunda bağımlılık konusu ile ilişkili olan toplamda 47 haber metnine ulaşılmıştır. Tarama esnasında her bir anahtar kelimeye özgü bazı özellikler ile karşılaşılmıştır. Örneğin ‘bağımlılık’ anahtar kelimesi yazıldığında ve taramanın yapıldığı haziran ayından geriye dönük olarak bakıldığında ilk olarak neredeyse gün aşırı veya haftada bir sıklıkta bir haber yayınlandığı görülmüştür. Bu bağlamda tekrar eden bir haber dili olduğu tespit edilmiş, bu nedenle analizin yapıldığı Haziran 2023 tarihinden geriye dönük olarak 6 aylık süre izlenmiştir. Ocak 2023 tarihine gelindiğinde benzer içerikte 14 adet haber metnine ulaşıldığından 2023 yılının ilk altı ayı alınmıştır. Öte yandan ‘altın vuruş’ anahtar kelimesi ile yapılan taramada Haziran 2023’ten itibaren geriye dönük olarak bakıldığında 2023 yılında 1 haber, 2022 yılında 4 haber yayınlanmış (burada farklı konularda yayınlanan haberler dahil edilmemiştir) ancak geriye doğru gidildiğinde 2019 yılında 1 haber, 2018 yılında 2 haber, 2017 yılında 1 haber, 2016 yılında ise 4 haber şeklinde olduğu görülmüştür. Bir önceki kelimeye göre bu anahtar kelimenin haber sayısının ciddi oranda az olduğu görülebilir. Yine ‘esrar’ anahtar kelimesi ile yapılan taramada Haziran 2023’ten geriye dönük olarak bakıldığında neredeyse hemen her gün bir haber yayınlandığı görülmüştür. Haber içeriklerinin neredeyse benzer olması dolayısıyla 28-10 Haziran tarihleri arasındaki 8 haber ile veri seti sonlandırılmıştır. Son olarak ‘keyif verici madde’ kelimesi ile yapılan taramada Haziran 2023’ten geriye dönük olarak bakıldığında her yıl 1 veya 2 haber yayımlandığı görülmüş, 2017 yılına kadar geri gidilerek tekrarlı haberler geldiği düşünüldüğünde veri akışı sonlandırılmıştır.

Buradan hareketle ve nitel araştırmanın yalnızca sayısal bir veri sunmaktan öte olarak bir konuyu derinlemesine ele alma amacı içerisinde (Howitt, 2010) bu çalışmada içerik analizlerinde olduğu üzere belirli bir tarih aralığında tarama yapma kriteri ile toplam haber sayısını inceleme amacı koyulmamıştır. Bir başka ifadeyle bir zaman dilimi kesiti her bir anahtar kelime için aynı sabitlikte tutulmamış, konu içinde araştırmacı tarafından değerlendirilerek verinin doyum noktasına ulaştığı düşünülen noktada tarama sonlandırılmıştır. Veri doyumunu konusunda daha fazla bilgi için Morse’un (1995), “The significance of saturation” (doyum noktasının önemi) başlıklı yazısı incelenebilir. Tablo 1’de veriler ile ilgili bilgiler detaylı şekilde görülebilir.

Tablo 1.

Taranan Haberlere İlişkin Sayısal Veriler

Anahtar Kelimeler	Taranan Haber Sayısı	Haber Tarih Aralığı
Bağımlılık	14	28 Haziran 2023 - 4 Ocak 2023
Altın Vuruş	13	2 Şubat 2019 - 17 Nisan 2015
Esrar	8	28 Haziran 2023 - 10 Haziran 2023
Keyif Verici Madde	12	12 Nisan 2023 - 5 Mayıs 2017

Yazyıya Döküm ve Analiz Süreci

Bu çalışmada incelenecek veri seti, 4 anahtar kelimenin her biri için (1) haber başlığı, (2) haber tarihi, (3) yayınlanan internet sayfası ve (4) haber metni olmak üzere 4 sütundan

oluşan 4 tablo halinde düzenlenerek yazı dökümü oluşturulmuştur. Nitel araştırmalarda analiz sürecinin başlatılması için incelenecek tüm kayıtların veya dökümanların uygun yazılı metinler haline dökülmesi önemlidir. Bu adım inceleme verisine dayalı olarak bir veri setinin oluşmasını sağlar. Bu bağlamda mevcut çalışma için analiz metninin yazıya döküm süreci yukarıdaki haliyle tamamlandıktan sonra analiz aşamasına geçilmiştir. Tablo 2’de veri setinin yazıya dökülmüş haline bir örnek görülebilir.

Tablo 2.

Yazı Dökümüne Dönüştürülmüş Veri Setinden Örnek Kesit

Tarama Yapılan Anahtar Kelime	Haberin Başlığı	Haberin Tarihi	Haberin linki	Haber metni
“Bağımlılık”	(1) Çocukları ekrandan korumak için ne yapmalı?	Haziran 28, 2023 13:59	haber bağlantısı	<p>Kimi çocuk beyin yapısındaki özelliklere göre daha fazla ekran bağımlılığı geliştirme riski taşırken, kimi çocuk ekran karşısında kalmaktan daha çabuk sıkılıyor. Ekrandan daha çabuk sıkılabilen, bedensel oyunlara, sosyal etkileşimli aktivitelere yönelmeyi yeğleyen yapıdaki çocuk, ekran bağımlılığı geliştirme riski olana göre ekranın olumsuz etkilerinden daha çok korunur. O nedenle çocuklarının ekran süresini belirlerken, anne babaya, çocuğunun duygusal, sosyal ve davranışsal özelliklerini iyi takip etmek, bağımlılığa dair bireysel riskleri önceden belirlemek gibi görevler düşüyor. Bir bebek veya çocuk gelişim sürecinde, dijital ekrana değil, anne babasına, onlarla oynadığı oyunlara, birlikte yapılan aktivitelere, sohbetlere gereksinim duyar.</p> <p>BAĞIMLILIK OLMADAN ÖNLEM ALIN</p> <p>Davranışsal bağımlılıklarda kişi o şey için çok güçlü bir istek duyar, zaman kontrolünde zorlanır ve o davranış için ısrarcı olur. Zaman içinde tolerans yani o davranış içi harcanan sürede artma olur ve o davranış engellendiğinde de yoksunluk dediğimiz, o aktiviteyi azaltırken veya durdururken hoş olmayan duygular ortaya çıkıyor. Ekran veya dijital bağımlılık olarak tanımlayabileceğimiz, dijital oyunlar, sosyal medya veya videolardan uzak duramama, bundan başka şeylerle ilgilenmek istememe durumu küçük yaş çocuklarda henüz başlangıç döneminde olarak düşünülebildiğinden, bu yaşlarda, henüz bağımlılık ortaya çıkmadan alınacak önlemler büyük önem taşıyor. Dijital bağımlılık ortaya çıktığında tedavi etmeye çalışmaktansa, çocuğu ve genci bundan korumak, hayat düzenini daha önceden, bağımlılıklar gelişmeyecek şekilde, ailenin sağlayabileceği olanaklar doğrultusunda, çocuğun istek ve becerilerine göre ayarlamaya çalışmak en doğru yaklaşım.</p>
“Altın Vuruş”	(9) Evde 'altın vuruş'	Mayıs 28, 2017 03:43	haber bağlantısı	<p>ADANA’da uyuşturucu bağımlısı 29 yaşındaki İbrahim Tutu, vücuduna 'altın vuruş' olarak adlandırılan yüksek dozda eroin enjekte edince hayatını kaybetti. Olay, merkez Yüreğir ilçesi Güzelevler Mahallesi 1945 Sokak'ta meydana geldi. Uzun zamandan bu yana uyuşturucu bağımlısı olan İbrahim Tutu, aile bireylerinin evde olmadığı bir sırada, vücuduna yüksek dozda eroin enjekte etti. Uyuşturucunun etkisiyle bulunduğu odada yaşamını yitiren Tutu'nun' yakınları eve geldiğinde Tutu'nun cesediyle karşılaştı. Olay yerine gelen 112 acil yardım ekipleri Tutu'nun vücudunda yüksek dozda uyuşturucu enjekte edildiğini saptadı. Cumhuriyet savcısının incelemesi ardından gencin cesedi, otopsi için Adli Tıp morguna kaldırıldı. Olayla ilgili soruşturma başlatıldı.</p>

Yazıya döküm yapıldıktan sonra her bir haber metni dikkatli ve detaylıca okunmuş, ardından analiz için incelenecek odak noktaları çerçevesinde araştırmacının dikkatini çeken ifadeler işaretlenmiştir. Çeşitli sınıflandırma tabloları, renklendirmeler ile kodlanmıştır. Bu detaylı ilk analizden sonra araştırmacının aldığı notlar ve kodlamalar yeniden gözden geçirilmiş ve ana temalar belirlenmiştir. Aşağıda analiz sonuçları ve bu sonuçlara dair önemli noktalar detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

BULGULAR

Yapılan analiz neticesinde, öne çıkan 5 tema; (a) ‘Bağımlılığın Zararları’ ve ‘Bağımlılıkla Mücadele’ Söylemleri, (b) Uyarıcı, Korku-Endişe Uyandırıcı ve Yasa Koyucu Dil Stratejisi, (c) Sıradışı Nesnelere Aracılığıyla “Bağımlılığın Çok Çeşitli Olduğu” Söylemi, (d) Altın Vuruş Söyleminin Yıllar İçindeki Değişimi: Ölüm Haberlerinden Başarı Haberlerine Doğru Geçiş ve (e) Keyif Hakkında: Keyfin Gerekliliğine Karşın Keyfin Sınırlanması Söylemleri olarak belirlenmiştir.

a) ‘Bağımlılığın Zararları’ ve ‘Bağımlılıkla Mücadele’ Söylemleri

Yapılan analiz doğrultusunda haber metinlerinde “bağımlılığın zararları” ve “bağımlılıkla mücadele” söylemlerinin temel olarak öne çıkan söylemler olduğu göze çarpmıştır. Aşağıdaki örnekler oldukça belirgin ve sıktır. Çocuklar üzerinden, ünlemler kullanılan bir dil ile, ailelerin dikkatini çekecek şekilde bu konunun zararlı olduğu vurgulanmak istenmektedir. Haber metinleri bir yandan bu konuyu zararlı olarak tanımlamakta, öte yandan bu dil aracılığıyla bu konu ile mücadele edilmesinin önemini vurgulamaktadır. Aşağıda bu belirgin vurgulara birkaç örnek görülebilir:

“Uyuşturucu kullanımındaki sonuçlar korkutucu!”

(20 Haziran 2023); <https://www.hurriyet.com.tr/avrupa/uyusturucu-kullanimindaki-sonuclar-korkutucu-42286893>

“Aileler dikkat! Tek kullanımlık elektronik sigaralar çocukların ve gençlerin cebinde...
“Temizlikte kullanılan kimyasalları ciğerlerinize çekiyorsunuz”

(14 Haziran 2023); <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/aileler-dikkat-tek-kullanimlik-elektronik-sigaralar-cocuklarin-ve-genclerin-cebinde-temizlikte-kullanilan-kimyasallari-cigerlerinize-cekuyorsunuz-42283157>

“Çocuklarda dijital bağımlılık artıyor”

(16 Mart 2023); <https://www.hurriyet.com.tr/avrupa/cocuklarda-dijital-bagimlilik-artiyor-42235062>

“Günde 85 kez telefonumuza bakıyoruz! Sürekli gelen bildirimler bizi strese sokuyor...
Nasıl kurtulacağız bu dertten?”

(16 Ocak 2023); <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/gunde-85-kez-telefonumuza-bakiyoruz-surekli-gelen-bildirimler-bizi-strese-sokuyor-peki-nasil-kurtulacagiz-42203131>

b)Uyarıcı, Korku-Endişe Uyandırıcı ve Yasa Koyucu Dil Stratejisi

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü üzere özellikle çocuklar üzerinden ve ailelere uyarı niteliğinde başlıklar kullanıldığı, okuyucunun dikkatini çekmek için ünlemler içeren, dikkat çekici terimler barındıran bir dil kullanımının seçildiği görülmüştür. Bu yönü ile haber metninin stratejisinde hitap ettikleri kitlede endişe ve korku duyguları yaratma amacı barındırdığı düşünülmektedir. Bağımlılığın zararlı olduğu ve bundan bir şekilde arınmak, kurtulmak gerektiği söylemleri haber metinlerinin içerisine yansımış görünmektedir.

‘Bağımlılık’ anahtar kelimesi ile yürütülen bu tarama, ‘esrar’ kelimesinde yapılan tarama ile farklı bir şekilde benzer bir söylem oluşturmuştur. Buna göre esrar kelimesini içeren haberlerin neredeyse tamamının emniyet veya güvenlik güçleri tarafından yapılan operasyonda yakalanan madde oranlarını içeren bir metin şeklinde aktarıldığı görülmüştür. Burada devlet ve kolluk güçlerinin bu maddeleri uygun bulmadığı görüşünün aktarıldığı öne çıkan önemli bir gösterebilir. Devletin ve yasanın bu konuya yaklaşımı doğrultusunda bu maddelerin kullanımlarının yasak olduğu ve çeşitli cezai işlem doğuracağı verilmek istenen ana mesaj olarak görülebilir. Öte yandan kullanılan bu dilde, bu kadar çok miktarda madde eğer yakalanmasaydı, kişiler tarafından kullanılmış olacaktı mesajı verildiği düşünülmektedir. Dolayısıyla bu maddelerin yasaklı olduğunu vurgulama çabası, öte yandan bunun kişilerde ne kadar da önemli olduğu algısını pekiştiriyor gibi görünmektedir. Aşağıdaki alıntı örneklerinde de görüldüğü üzere mücadele edilen konunun ne kadar büyük olduğunu vurgulama anı, aynı zamanda kişilerin talebinin büyüklüğüne de işaret ediyör niteliktedir.

“Van’da sınır hattında 340,5 kilo uyuşturucu ele geçirildi”

(28 Haziran 2023); MİLLİ Savunma Bakanlığı, Van’da hudut hattında 10 çuvalda toplam 340,5 kilogram uyuşturucu ele geçirildiğini açıkladı. Bakanlığın Twitter hesabından yapılan açıklamada, "Terör örgütünün en büyük destekçisi olan uyuşturucu çetelerine bir darbe daha. Van hudut hattında gerçekleştirilen arama tarama faaliyetlerinde 10 adet çuval içerisinde 208 kilogram metamfetamin, 120 kilogram toz esrar, 12,5 kilogram eroin olmak üzere toplam 340,5 kilogram uyuşturucu madde ele geçirildi" denildi.

<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/vanda-sinir-hattinda-340-5-kilo-uyusturucu-ele-gecirildi-42291017>

“Ankara’da son bir haftada uyuşturucu operasyonlarında 68 tutuklama”

İl Emniyet Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Şubesi ekipleri, 'Uyuşturucu ticareti veya uyarıcı imal veya ticareti yapma ve sağlama' suçlarına yönelik çalışma başlattı. Son bir haftada 375 şüpheli teknik ve fiziki takibin ardından gözaltına alındı. Şüphelilerin ev, iş yeri ve araçlarında yapılan aramalarda, 4 kilo 417 gram esrar, 868 gram Bonzai, 12 bin 408 adet ecstasy hap, 21 bin 876 sentetik hap, 14 gram kokain, 3 gram metamfetamin, 6 hassas Terazı, 124 bin 295 TL, 2 bin dolar, 22 tabanca, tabancalara ait 22 şarjör ve 20 mermi ele geçirildi. Şüphelilerden 68'i çıkarıldığı mahkemece tutuklandı. 9 şüpheli de adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı

(19 Haziran 2023); <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/ankarada-son-bir-haftada-uyusturucu-operasyonlarında-68-tutuklama-42286424>

“İzmir’de helikopter destekli uyuşturucu operasyonu: 45 gözaltı”

İzmir’de, uyuşturucu madde ticaretine yönelik 5 aydır süren teknik ve fiziki takibin ardından merkez ve 5 ilçede eş zamanlı operasyon yapıldı. Adreslere yapılan baskınlarda, çok sayıda uyuşturucu hap, yaklaşık 50 kilo esrar ve skunk maddesi ele geçirildi, 45 şüpheli gözaltına alındı. İzmir İl Emniyet Müdürlüğü ekipleri, kent merkezi ile Torbalı, Bayındır, Tire, Kiraz ve Menderes ilçelerinde Uyuşturucu madde ticaretine yönelik Operasyon başlattı. Ekipler, 5 ay boyunca belirlenen adresleri ve şüphelileri teknik ve fiziki takibe aldı. İzmir Cumhuriyet Başsavcılığından alınan talimat sonrasında operasyon için harekete geçildi. Kent merkezi ve 5 ilçede 150 ekip, 5 özel hareket ekibi olmak üzere 500 personel,1 helikopter ve 8 narkotik köpeğinin katılımı ile eş zamanlı operasyon yapıldı. Önceden belirlenen adreslere yapılan baskınlarda 45 şüpheli yakalanırken, yapılan aramada 49 kilo 750 gram esrar ve skunk maddesi, 4 bin 15 sentetik ecza maddesi, 500 ecstasy olarak bilinen uyuşturucu hap, 3 hassas Terazı, 1 ruhsatsız tabanca, 1 av tüfeği ve 15 fişek ele geçirildi. Ayrıca, çeşitli türlerden kullanıma hazır edilmiş uyuşturucu maddeler ele geçirildi. Uyuşturucu maddelere imha edilmek üzere el konulurken, sağlık kontrolünden

(13 Haziran 2023); <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/izmirde-helikopter-destekli-uyusturucu-operasyonu-45-gozalti-42283482>

c) Sıradışı Nesnelere Aracılıyla “Bağımlılığın Çok Çeşitli Olduğu Söylemi”

Haber metinlerinde öne çıkan bir diğer konu, bağımlılık türlerinin çeşitliliğidir. Buna göre ‘bağımlılık’ kelimesi ile yapılan taramada bağımlı olunan nesnelere sırasıyla ‘ekran kullanımı’, ‘uyuşturucu’, ‘tek kullanımlık elektronik sigara’, ‘inşaat bağımlılığı’, ‘dijital bağımlılık’, ‘oyun’, ‘çekerdek’, ‘telefon’, ‘uyuşturucu’ ve ‘dijital oyun’ olarak haberlere yansımıştır. Öte yandan ‘keyif verici madde’ anahtar kelimesi ile yapılan taramada bağımlılık

maddeleri olarak ‘sürekli aşk acısı’, ‘nargile’, ‘psikoaktif madde’, ‘sigara’, ‘ekran’, ‘madde’ ve ‘esrar’ nesnelere yer verildiği görülmüştür. Aşağıda örnek haber metinleri görülebilir:

“Venedik'te inşaat bağımlılığına rehabilitasyon”

18. Venedik Mimarlık Bienali Türkiye Pavyonu'nda bu yıl Sevince Bayrak ve Oral Göktaş'ın ‘Hayalet Hikâyeleri: Mimarlığın Çıval Teorisi’ adlı projesi sergileniyor. Terk edilmiş binaları yıkmak yerine hikâyelerini dinlemeyi ve dönüştürmeyi öneren sergi, inşaat bağımlılığına karşı bir tür rehabilitasyon örneği sunuyor.

(26 Mayıs 2023); <https://www.hurriyet.com.tr/kitap-sanat/venedikte-insaat-bagimligina-rehabilitasyon-42273639>

“DOĞAL ANTİDEPRESAN ÇEKİRDEK | Yerken geçici rahatlama hissi veriyor, çıtlama sesi stres attırıyor”

Başlayınca bir türlü bırakamıyoruz, karşımızda biri yese biz de katılmadan duramıyoruz. Peki depresyonun ilacı gibi görülen çekirdek bu etkisini neye borçlu? Uzmanlarla konuştuk... Çekirdek Yemek halk arasında "Stresin bir numaralı ilacı" diye nitelendirilir hep. Bilimsel araştırmalar da bunu doğruluyor. Uzmanlar, "doğal antidepresan" olarak nitelendirdikleri çekirdek yemenin stres, anksiyete ve depresyonun azalmasına yardımcı olduğunu, anlık ve geçici bir rahatlama hissi yarattığını, kabuklardan gelen "çıt çıt" sesinin stres attırıldığını söylüyor. Peki, severek tükettiğimiz çekirdek, besin değerinin yanında ruhsal sağlığımız ve stresle başa çıkabilme düzeyimiz üzerinde nasıl bir etkiye sahip? KAYGI DURUMLARINDA DÜZENLİ TÜKETİLMESİ TAVSİYE EDİLİYOR. 7'den 70'e sevilerek tüketilen çekirdek hakkında, "Başlayınca bırakamıyorum, bağımlılık yapıyor. Çekirdekle kafa dağıtıyorum" gibi söylemlerin çok yaygın olduğunu söyleyen Psikolog Dilek Memnun, "Birtakım çalışmalarda çekirdeğin strese karşı etkili olduğu ve bu sebeple doğal bir tedavi seçeneği sunduğu görülüyor. Hatta kaygı ile mücadele eden kişilerin düzenli olarak çekirdek tüketmesi tavsiye ediliyor" ifadelerini kullandı.

(24 Ocak 2023); <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/dogal-antidepresan-cekirdek-yerken-gecici-rahatlama-hissi-veriyor-citlama-sesi-stres-attiriyor-42204808>

“Psikiyatri Uzmanı Dr. Öğr. Üyesi Demirci: Uzun süreli aşk acısı bağımlılık habercisi”

Bağımlılığa neden olabilecek her türlü etkenin, kullanan kişi için keyif verici bir etki yarattığını dile getiren İGÜ Dr. Öğr. Üyesi Demirci, “Size verilen öyle bir ödül düşünün ki, bu ödül hayatınızda en çok keyif aldığımız etkinlikten, en çok sevdiğiniz kişiden, hayatınızın en güzel anılarından daha fazla zevk ve tatmin duygusu veriyor” dedi. Maddenin sürekli alındığında, bu duruma bağımlılık kazanıldığında ve artık kişiye eskisi kadar keyif vermediğinde ise olabilecekler hakkında açıklamalarda bulunan Demirci, şöyle dedi: “Artık kişiye keyif verebilecek ne bir madde, ne bir insan, ne bir yaşam şekli kalmıyor. Hiçbir arkadaş, dost, aile, sevdikleri, değer verdikleri bu kadar kuvvetli bir zevk mekanizmasının yerini tutmuyor. Bu da kişinin sevdiklerini hayatından çıkarmasına sebep oluyor ve kişi giderek yalnızlaşıyor. Bu tür maddeleri kullanmaya ihtiyaç duyan kişilerin yaşamında bu tür hazzardan mahrum yetiştiğini belirten Demirci, “İyi bir çocukluk yaşamayan, sevgi ve merhamet duyguları öğretilmemiş, yeterince tatmin duygusu yaşayamamış kişiler bu maddelere kolaylıkla yönelebilir.

(23 Temmuz 2018); <https://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/istanbul/psikiyatri-uzmani-dr-ogr-uyesi-demirci-uzun-40905909>

Haber metinlerinde görüldüğü üzere bağımlılık kategorisi altında sıklıkla düşünmeyeceğimiz çekirdek, inşaat, aşk acısı gibi aşına olunmayan konu veya nesnelere bağımlılık ile ifade edildiğinde okuyucunun dikkatini çektiği görülmektedir. Bu haberlerin içeriğine bakıldığında bağımlılık, konuyu betimlemek veya pekiştirmek için yazarlar tarafından bir tamlama olarak kullanılmıştır. Bu metinlerin olumsuz aktarımı aracılığıyla bağımlılık kavramının önlenmesi gereken bir durum olduğuna dair bir görüş vurgulanmaktadır.

d)Altın Vuruş Söyleminin Yıllar İçindeki Değişimi: Ölüm Haberlerinden Başarı Haberlerine Doğru Geçiş ve Yasa Koyucu Söyleminin Etkisi

Daha önce bu çalışmanın bir ön çalışması niteliği taşıyan “Altın Vuruş: Bağımlılığın Söylemi” isimli çalışmada ölüm haberlerinin sıklıkla altın vuruş söylemi ile verildiği bulgusundan hareketle ‘altın vuruş’ bu çalışmanın anahtar kelimelerinden biri olarak yer verilmiştir. Yapılan şimdiki taramada bu söylemin kullanımının yıllar içinde değiştiği görülmüştür. Zaman sıralaması olarak geriden başlayarak incelendiğinde 2016 yılında 4

haberden üçünde, 2017 yılında ise yayımlanan tek haberde altın vuruş terimi ile haberlerin başlıklandığı ve içerik olarak aşırı doz madde kullanımına bağlı yaşanan bir ölümden söz edildiği görülmektedir.

Öte yandan 2018 yılında Başbakan yardımcısının röportajını içeren bir haberde aktörün söylemi şu şekilde gerçekleşmiştir:

“Akdağ, “*Mesela, ‘altın vuruş’ diye bir kelime var ya da ‘keyif verici madde’ diye bir ifade var. Bunu, benzer ifadeleri asla kullanamayız, kullanmamalıyız. Alışkanlıklarla bunlar devam ediyor*” dedi.

(20 Mart 2018); <https://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/istanbul/basbakan-yardimcisi-akdag-kanalizasyon-sularin-40778724>

Devlet yönetiminin Mart 2018’de yaptığı bu açıklamanın kaydedilmesinin ardından yapılan haberler incelendiğinde Haziran 2018’de “*Uluslararası Pazarlama’ mezunu, altın vuruş yaptı*” başlıklı, Şubat 2019’da “*Genç adamın kahreden ölümü... 10 gün önce nişanlanmıştı*” başlıklı toplamda 2 ölüm haberinin yayınlandığı görülmüştür. Ancak bu tarihten itibaren altın vuruş söyleminin, ölüm veya bağımlılık konularında değil; aksine başarıyı vurgulamak için kullanılan bir söylem ile haber diline yansıtıldığı görülmüştür:

“Kapadokya’da lezzetin peşinde”

Gökçen Bey, “Ev için hazırladıklarımızda içine un ya da süt kattığımız da olur” diyerek ek bir bilgi verdi. İşte ekibin gözdesi olan, içi peynirli kulak mantısının başrol oyuncusu bu çekirdekler oldu. Tereyağında kavruldu ve mantının üzerine gezdirilerek **altın vuruş** yapıldı. Yol boyunca kabak çekirdekli kulak mantısının kulaklarını cınlattık.

(6 Şubat 2022); <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/sahrap-soysal/kapadokyada-lezzetin-pesinde-41997648>

“Bu milleti tanımıyorlar”

Şeytanın bile aklına gelmeyen envaiçeşit darbeleri üst üste denediler; 15 Temmuz 2016’da akılları sıra **altın vuruş** yapıp Türkiye’yi paramparça edeceklerdi.

(29 Ağustos 2022); <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/fuat-bol/bu-milleti-tanimiyorlar-42127581>

“ ‘Altın vuruş’ galibiyeti”

Atabay Çiçek’in 89. Dakikada ceza sahasının oldukça dışından adeta yoktan yarattığı pozisyonda attığı şut adeta “**altın vuruş**” gibiydi ve çok değerli galibiyeti getiren golü getirdi.

(31 Ağustos 2022); <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/erdem-ozcan/altin-vurus-galibiyeti-42128990>

“Açılış şokunu zor atlattık”

İstanbul’da mucize aradılar. Efes uzun süre onların istediği basketbolu oynayarak, isabetine güvenerek dışardan şut sıkarak skor kovalayarak oyunda kaldı. Düşük tempolu oyun ağır takım Kızılyıldız’a yaradı. Pota altımıza yığılar oyunu ama 2. devre keskin nişancılarımızla vites arttırıp, savunmada vidaları sıkarak, geleneksel **altın vuruş** için tempolu oynayarak firmanın altını maç sonunda yaktık

(8 Ekim 2022); <https://www.hurriyet.com.tr/sporarena/yazarlar/unal-ozuak/acilis-sokunu-zor-atlattik-42150011>

“Akıllı projeye **altın vuruş**”

Köyde yaşayan kadınlar da rafting yapmaya başladı...

Sonunda, 18 bin 500 kişinin yaşadığı Orhaneli, sadece rafting sporu nedeniyle son iki yılda çoğu yurtdışından gelen 30 bin kişiyi ağırladı. Konuklar, otel sıkıntısı yaşamınca rafting yapılan bölgenin yakınındaki ormanlık alana bungalov tipi evler yapıldı. Bursa’yi yeterince tercih etmeyen, etse de kalmayan turistler, bu sporu yapmak için Bursa’ya gelip dağ ilçesi Orhaneli’de günlerce kalmaya başladı. İlçede ticari hareketlilik yaşanırken, göç azaldı. Demek ki şehirlere, var olan değerlerine dokunularak hizmet yapılmıyormuş. O yüzden yazımın başlığına, “**Akıllı projeye altın vuruş**” dedim. Belki, bazı başkanlar anlar diye!

(11 Haziran 2023); <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/fuat-kars/akilli-projeyle-altin-vurus-42281964>

Tüm bu söylemlerden hareketle altın vuruş söyleminin daha önceleri ölüm haberlerini açıklamada kullanıldığı görülürken yasa koyucunun “bu altın vuruş, keyif verici madde gibi ifadeleri kullanmamalıyız” şeklindeki uyarısı sonucunda haberlerde artık uyuşturucu ile ilişkili olarak yer almamıştır. Bu kavramın toplumda son dönemde bir başarıyı özellikle sportif başarıda gerçekleştirilen son andaki kazanma eylemini daha da pekiştirmek için kullanılır hale geldiği bulgulanmıştır.

e) **Keyif Hakkında: Keyfin Gerekliliğine Karşın Keyfin Sınırlanması Söylemleri**

Önceleri keyif verici madde olarak kullanılan uyuşturucu maddeler ile ilgili tanımlamaların, yine yasa koyucu devlet düzeni içerisinde kullanılmaması gereken bir dil olduğu belirtilmişti. Yapılan tarama sonucunda bu terimin kullanıldığı haberlerin bazılarında keyif verici durumların ölüm gibi kötü sonuçlar doğurduğu vurgulanırken bir kısmında ise keyfin sağlanması gereken bir konu olduğu öne çıkmaktadır. Aşağıda keyif konusunun bu iki yönlü yorumuna ilişkin haberlerin örnekleri görülebilir. İlk ikisi keyfin önemini vurgularken son ikisi keyfi ayarlamak gerektiği yoksa ölüm gibi olumsuz doğurgularının olduğunu öne çıkaran haberlerdir.

“Almanya’da esrara izin yolda: Hedef gençleri korumak!”

AB ile görüşmeler ışığında hazırlanan tasarıda, Almanya’da kişisel kullanım için 25 grama kadar esrar bulundurulmasına ve en fazla 3 adet kenevir yetiştirilmesine izin verilmesi yer aldı. Federal Sağlık Bakanı Karl Lauterbach ile Federal Beslenme ve Tarım Bakanı Cem Özdemir, hedefin çocuk ve gençleri korumak olduğunu vurguladılar. ALMANYA’da yıllardır süren tartışmalardan sonra, esrar kullanımının suç unsuru olmaktan çıkarılması konusunda ilk somut adım atıldı. SPD, Yeşiller ve FDP’nin imzaladığı Koalisyon Sözleşmesi ışığında hazırlanan bir yasa tasarısında, 18 yaşın üzerindekiilerin esrar tüketiminin suç unsuru sayılmaması yer aldı. Federal Sağlık Bakanı Karl Lauterbach ile Federal Beslenme ve Tarım Bakanı Cem Özdemir, hükümet ortaklarının üzerinde uzlaşmaya vardıkları yasa tasarısını tanıtmak için başkent Berlin’de ortaklaşa düzenledikleri basın toplantısında hedefin çocuk ve gençleri korumak olduğunu vurguladılar. Avrupa Birliği’ndeki (AB) ilgili birimlerle yapılan görüşmeler ışığında hazırlanan tasarının ileride Avrupa için de bir ‘öncü model’ niteliği taşıyacağını da söylediler.

(12 Nisan 2023); <https://www.hurriyet.com.tr/avrupa/almanya-esrara-izin-yolda-hedef-gencleri-korumak-42250240>

“Üzülüyoruz, zorlanıyoruz ama yine de ‘keyfimize diyecek yok’”

Yaşam stili dergisi Monocle, son sayısında yoğun **metropol hayatına rağmen keyif yapmanın yollarını mutlaka bulan** İstanbulluların ‘benzersiz alışkanlıklar’ına yer verdi. ‘Sadece zevkini çıkarmak için’ başlıklı makalede, İstanbul’un keyif ustası kedilerini de unutmadı. Sığ denizi bulunca plastik masayı ve sandalyeleri kapıp denize taşımak, sabahları uzun uzun kahvaltı etmek, sokak arasındaki bir çay ocağının önüne oturup ince belli bardaktan çay içmek... Demek ki fırsatını bulunca hazzı kovalamak, hemen ‘keyif yapmak’ bizim işimiz. Ama derginin listesi bize yetmedi. **Bize özgü pek çok ‘keyif anı’nı daha listeledik.** Ayrıca madem bunca ‘keyfimiz’ var deyip bu anların mutluluğumuza etkilerini de mutluluk üzerine çalışmaları olan, bu konuda çevrimiçi platformlarda konuşmalar yapan psikiyatrist ve psikoterapist Doç. Dr. Defne Eraslan’la konuştuk. Eraslan da küçük keyiflerin önemini unutmamamız gerektiğini söylüyor, her gün için mutlu olduğumuz bir anı not etmemizi tavsiye ediyor, “Bilimsanlarına göre mutluluk bir şeye sahip olunca elde edilen bir duygu değil, anlık iyi olma hali” diyor.

(17 Temmuz 2022); <https://www.hurriyet.com.tr/kelebek/hurriyet-pazar/uzuluyoruz-zorlaniyoruz-ama-yine-de-keyfimize-diyecek-yok-42101894>

“Pandemi döneminde ergenlik... Ekrana yapıştılar”

TEKNOLOJİNİN **DOZU KAÇTI** “Yeni gelişmeler ve teknolojinin insanlığa çok büyük katkısı var. **Ancak her şeyin dozu önemli. Burada biraz doz kaçtı gibi görünüyor.** Z kuşağı dediğimiz çocuklar teknolojiye doğdular. Yani adeta ekrana doğdular. Onların o ihtiyaçlarını biz yetişkinlerin anlayabilmesi ve ortak dil oluşturabilmemiz önemli. Ama çocukların ben bundan keyif alıyorum dedikleri her şey onların faydalarına olmuyor. Çocuklarımızı ekranın karşısında kontrolsüz şekilde bırakırsak ilerisi için zararlı durumlar doğacaktır. **MADDE BAĞIMLILIĞI GİBİ.** Çok fazla ekran karşısında kalan çocukların bir dönem sonra madde bağımlılığı gibi bir bağımlılık geliştirdiğini ve o ekran,

oyun olmadan normal hayata, sosyal iletişime dönemediğini görüyoruz. Ekranla ve oyunlarla olan bu ikili ilişki ya da sanal dünyadaki etkileşim, bir dönem sonra günlük yaşamda hem ilişkileri hem sorumlulukları ciddi aksatıyor. Bu açıdan bakacak olursak o ekranın getirdiği yükün hem fiziksel anlamda yani radyoaktiviteye maruz kalma hem de ruhsal ve sosyal etkileşim açısından olumsuz etkileri olabileceğini düşünüyorum. PEKİ NE YAPACAĞIZ? Bu duruma karşı ne yapacağız? Yerine başka bir şey koyacağız. Madde bağımlılığında biz böyle yaparız. O maddenin yerine benzer işlevi olan başka bir şey koyacağız. Ben ekransız dönemi mutlaka öneriyorum. Beyin ekran karşısında aşırı uyarılıyor. Yoğun bir yüksek gerilim hattının altında piknik yapmak gibi. Orada elektrik çarpmıyor sizi ama birkaç saat sonra ciddi baş ağrısı olabiliyor. Mümkünse ailenin ortak bir ekransız saatini oluşturmak gerek. O saatte ne yapıldığı da çok önemli değil. Babanın, annenin hayat hikayesini anlatması, o çocuğun yaşadığı bir şeyi anlatması gibi aktiviteler yapılabilir. Çok fazla dışarı çıkmadığımız için evde bedensel aktiviteler yapmalıyız. Bunlar çok basit gibi görünse de vücutta endorfini artırdığı için mutluluk, keyif verici aktiviteler.”

(21 Nisan 2021); <https://www.hurriyet.com.tr/egitim/pandemi-doneminde-ergenlik-ekrana-yapistilar-41793263>

“Türkiye, psikoaktif madde kullanımından ölümlerde Avrupa’da birinci sırada”

SUÇ İLE KEYİF VERİCİ MADDE ARASINDA İLİŞKİ VAR” Sempozyum kapsamında konuşan Psikiyatri Uzmanı Doç. Dr. Cüneyt Evren ise suç ile madde kullanımı arasında da yakın ilişki bulunduğunu, ayrıca **maddelerin keyif verici etkisinin arttıkça yan etkilerinin de arttığını** ifade etti ve şunları söyledi: “Madde kullanımı sonrası kişi kalp krizi geçirebiliyor, böbrek yetmezliği ortaya çıkabiliyor, epileptik nöbetler geçirilebiliyor, delirium gibi bilinç dalgalanması yaşayabiliyor. Bunun dışında ruhsal belirtiler de ortaya çıkıyor. Kişinin kendisine ve etrafına zarar verme ihtimali artıyor.”

(3 Kasım 2018); <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/turkiye-psikoaktif-madde-kullanimindan-olumlerde-avrupada-birinci-sirada-41007545>

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, Türkiye’de gazete haberlerinde beliren bağımlılığa ilişkin toplumsal söylemi psikanalitik bir bakış ile analiz etmektedir. Bağımlılık kavramına ilişkin haber metinlerinde öne çıkan temel gösterenler, dilin kullanımı ve aktörlerin söylemsel stratejileri incelenmiştir. Yapılan analiz neticesinde öne çıkan 5 tema; (a) ‘Bağımlılığın Zararları’ ve ‘Bağımlılıkla Mücadele’ Söylemleri, (b) Uyarıcı, Korku-Endişe Uyandırıcı ve Yasa Koyucu Dil Stratejisi, (c) Sıradışı Nesnelere Aracılığıyla “Bağımlı-lığın Çok Çeşitli Olduğu” Söylemi, (d) Altın Vuruş Söyleminin Yıllar İçindeki Değişimi: Ölüm Haberlerinden Başarı Haberlerine Doğru Geçiş ve (e) Keyif Hakkında: Keyfin Gerekliliğine Karşın Keyfin Sınırlanması Söylemleri olarak belirlenmiştir.

Bu incelemenin önemli bulguları bulunmaktadır. Buna göre öncelikle bağımlılıkla mücadelenin yasa koyucu için oldukça önem arz eden bir konu olduğu ön plana çıkmıştır. Bu konunun toplumsal bir sorun olarak görülmesi, durumun yaygınlığından kaynaklanıyor olabilir. Bu nedenle haber metinlerinden hareketle toplumu yansıtan bu söylemlerde devletin bağımlılıklarla sıkı bir biçimde baş etmeye çalıştığı görülmekte, öyle ki bu durum mücadele kavramı ile de pekişir bir nitelik kazanmaktadır. İlk temada yasa koyucunun bağımlılığı önleme-engelleme çabalarının haber metinlerinde yakalanan madde miktarına vurgu yapılarak verilmesi bu mücadelenin başarısını gösterme amacı taşıdığı şeklinde yorumlanmıştır. ‘Esrar’ anahtar kelimesi ile yapılan tarama sonuçları bunun oldukça iyi bir örneğini teşkil etmektedir.

Öte yandan yukarıda söz edilen ‘sayısal olarak yakalanan madde miktarının çokluğuna yapılan vurgu’, kişilerin *talebinin* de bir işaretleyicisi niteliğini taşımaktadır. Bir başka deyişle bu söylem, talebin çokluğuna işaret etmektedir. Lacan’a (1964/1998) göre bir dilin kullanımında sadece varlıkta olan gösterenler değil; dil içinde konuşulmayan, dile gelmeyen, yokluğun da önemli bir işlevi bulunmaktadır (ayrıca bkz, Fink, 1996). Burada var olan ilk ifadeler ‘engelleme başarısı’ gibi görülürken öte yandan yakalan(a)mayan maddelerin de miktarını mimlemekte-işaretleme-dir. Dolayısıyla aslında bu denli fazla miktarda maddenin

bulunduğunun-yakalandığının söylemi, hitap ettiği okuyucuda engelleyici bir pozisyon yaratmanın aksine bu fazla talebe yönelik bir merak uyandırır niteliği beslemektedir. Bu nedenle gazete haberlerinde madde miktarlarına yer vermemenin önemli olduğu çalışmanın önerisi olarak sunulabilir.

Bir başka temada sıradışı nesnelere üzerinden bağımlılık çeşitliliği gündemlenmektedir. Burada yürütülen amaç haber metninin tıklanma düzeyini artırmak olarak yorumlanabilir. Farklı-sıradışı bir konu okuyucunun bu bağlamda ilgisini yakalayacak görünmektedir. Çoğu kişinin yakalanan esrar haberlerini daha sıkıcı bulacağı, onun yerine bu türden bir çeşitliliği okumayı arzulayacakları düşünülebilir.

Altın vuruş söylemi incelendiğinde yukarıda örneklendiği üzere önceleri aşırı doz uygulamaktan dolayı beklenmedik bir yerde yaşanan ölümleri haber konusu yapan metin yazarlarının, devletin bu kavramı kullanmamalıyız şeklindeki söylemi ile birlikte haber metinlerindeki söylemi değiştirdikleri dikkat çekmiştir. O tarih sonrasında altın vuruş kavramı ölüm haberlerini nitelenmekten çıkarılmış; altın vuruş kavramının başarı haberlerini yansıtırken kullanıldığı görülmüştür. Özellikle rekabeti doğası gereği içinde barındıran spor etkinliklerinde altın vuruş söyleminin daha sıklıkla görülmesi yorum konusu olabilir. Buna göre rakibi yenmek üzere kullanılan son iyi hareket, kazanan tarafın olumlu hislerini altın vuruş söylemi ile öne çıkarmaktadır. Bu bulgu sosyal psikolojinin rekabet ve oyun konuları bağlamında değerlendirilebilir.

Son olarak keyif konusunun toplum içindeki yeri ile ilgili öne çıkan iki söylem türü dikkat çekicidir. Bir yandan gazete metinlerinde, yasa koyucu ve düzenin temsili konumundan konuşan haberlerde keyfin düzenlenmesi gerektiği, fazlalığın zararlı olduğu görüşleri aktarılmaktadır. Lacan'a göre kişiler belirli bir pozisyonlanmadan konuşurlar. Burada bilen özne konumunda uzman görüşlerine yer verilerek bu aşırılığın zararı söylemi oluşturulmuş görünmektedir. Diğer yandan kişiler arasında bakıldığında keyfin artırılması gerektiğine dair bir başka söylem haber metinlerinde görülmektedir. Kişilerin keyfi sürdürmesinin, keyifli anları oluşturmasının ve hayattan keyif almasının önemli olduğu, hatta bunun iyi ve mutlu hissetmek için bir mecburiyet olduğu söylemi haber metinlerinde belirmiştir. Bu konuda keyif ve kültür arasında bir çatışma olduğu söylenebilir. Freud'un "Haz İlkesinin Ötesinde" adlı çalışmasında keyif, arzu ve kısıtlamanın toplumsal düzendeki rolü hakkında önemli yorumlar bulunmaktadır. Bu bağlamda bağımlılık konusu, keyfin düzenlenmesi olarak da düşünülebilir. Daha önceki bir araştırmada amatemde kayıtlı ve denetimli serbestliğe katılmak zorunda olan bir bireyle yapılan psikoterapi süreci incelenmiş ve burada kişinin madde kullanımı ile yasa ilişkisi ele alınmıştır (Baltacı ve Gençöz, 2019). Bu haber metinlerinin bağımlılık söylemini analiz etmesi, bu çalışmada elde edilen bulguları destekler niteliktedir. Yasa koyucu ile bağımlılık nesnesi arasındaki bu ilişki önemli görünmektedir. Keyfin düzenlenmesi konusu kapsamında toplumsal düzenin sınır ve limitleri, kişilerin psikolojik süreçlerini şekillendiren bir konumdur. Yasa ve keyif ile olan ilişkilendirme bağlamında bağlanma konusunun değerlendirilmesi önerilir.

Sonuç olarak bu çalışma, Türkiye'deki haber metinlerini kullanarak bağımlılığa yönelik toplumsal söylemi ve aktörlerin söylemsel stratejilerini açıklamış ve bağımlılıkla ilgili belirgin özellikleri tanımlamıştır. Araştırma; yasa koyucu ve toplumsal düzenin sağlayıcılarının bağımlılıkla mücadele konusuna büyük bir önem verdiğini göstermiştir. Ancak bu mücadelenin vurgulanması amacıyla madde miktarlarına odaklanmak aslında talebin yoğunluğuna dikkat çeker bir hal almıştır. Bu nedenle bu çalışmanın önemli bir önerisi, haberlerde madde

miktarlarına yer verilmemesi gerektiği yönündedir. Bir diğer konu, keyif ve düzen arasındaki ince çizginin ayarlanması gerekliliği olmuştur. Özellikle gençler ve çocuklarla ilgili haberlerde keyif kavramına daha dikkatli yaklaşılması gerektiği düşünülmektedir. Bu, toplumun genç neslinin sağlıklı gelişimine ve bağımlılıkla mücadelesine katkı sağlamak için önemlidir. Bu çalışma, bağımlılıkla ilgili toplumsal bilinci artırmak ve daha etkili mücadele stratejileri geliştirmek amacıyla kullanılabilir önemli bulgular sunmaktadır. Gelecekteki araştırmalar, bu bulguların daha da derinlemesine incelenmesini ve bağımlılıkla mücadele çabalarının iyileştirilmesini bu kapsamda geliştirebilirler.

KAYNAKÇA

- American Psychiatric Association (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders* (DSM-5) (5. Baskı). American Psychiatric Publishing.
- APA Dictionary of Psychology (2021). *Addiction*. Erişim; <https://dictionary.apa.org/addiction>
- Arkonaç, S. A. (2014). *Psikolojide Söz ve Anlam Analizi: Niteliksel Duruş*. Ayrıntı.
- Baltacı, S. (2018, Nisan). Altın Vuruş: Bağımlılığın Söylemi. Lacanyen Psikanaliz Sempozyumu-III: Söylem ve Dil. Freud Lacan Psikanaliz Derneği, Ankara.
- Baltacı, S. (2022). Lacanyen psikanaliz ve söylem analizinin kesişiminde Lacanyen söylem analizi yaklaşımı. Gençöz T. (Ed.), *Psikolojide Nitel Araştırma Yöntemleri: Yaklaşımlar, Veri Analizi ve Uygulama Örnekleri* içinde (ss. 127-137). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Baltacı, S., ve Gençöz, F. (2019). Psikolojide Lacanyen söylem analizi: Madde bağımlılığı ve yasa ilişkisinin terapi sürecinde incelenmesi örneği. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 6(1), 38–62. <https://doi.org/10.31682/ayna.482168>
- Bilić, B., & Georgaca, E. (2007). Representations of “mental states” in Serbian newspaper: A critical discourse analysis. *Qualitative Research in Psychology*, 4(1-2), 167 – 186. <https://doi.org/10.1080/14780880701473573>
- Burr, V. (1995). *An Introduction to Social Constructionism*. Routledge Press.
- Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization) (2023). ICD-11 for Mortality and Morbidity Statistics: Disorders due to substance use or addictive behaviours. Erişim: <https://icd.who.int/browse11/l-m/en#/http%3a%2f%2fid.who.int%2fid%2fentity%2f1602669465>
- Fink, B. (1996). *The Lacanian Subject: Between Language and Jouissance*. Princeton.
- Georgaca, E. (2000). Reality and discourse: A critical analysis of the category of ‘delusions’. *British Journal of Medical Psychology*, 73, 227–242. <https://doi.org/10.1348/000711200160444>
- Gezen, A. K. (2018). Uyuşturucu bağımlılığının yazılı basında temsili. *İletişim Kuramı ve Araştırma Dergisi*, 47, 467 – 485.
- Gezgin, S. (2002). Medyanın toplumsal işlevi ve kamuoyu oluşumu. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi* 12(1), 11 – 20.
- Harper, D. J. (1995). Discourse analysis and ‘mental health’. *Journal of Mental Health*, 4(4), 347 – 357. doi: 10.1080/09638239550037406

- Howitt, D. (2010). *Introduction to Qualitative Methods in Psychology* (2. Baskı). Pearson.
- İnal, M. A. (1996). *Haberi Okumak*. Temuçin Yayınları.
- Kaya, E. K. (2018). Yazılı haber medyasında bağımlılığın söylemsel gösterimleri. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 6(16), 117 – 135.
- Koç, P. (2017). Ana Akım Medyanın İnternet Haber Sitelerinde Çevrimiçi Oyunlara Yönelik Bağımlılık Temsili. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kuş, E. (2003). *Nicel-Nitel Araştırma Teknikleri: Sosyal Bilimlerde Araştırma Teknikleri Nicel Mi Nitel Mi?* Anı Yayınları.
- Lacan, J. (1998). *The Four Fundamental Concepts of Psychoanalysis: The seminar of Jacques Lacan, Book XI* (J. A. Miller, Ed., & A. Sheridan, Çev.). Norton (Orijinal eserin yayın tarihi 1964).
- Morse, J. M. (1995). The significance of saturation. *Qualitative Health Research*, 5(2), 147 – 149. <https://doi.org/10.1177/104973239500500201>.
- Parker, I. (2005a). Lacanian discourse analysis in psychology: Seven theoretical elements. *Theory & Psychology*, 15(2), 163 – 182. <https://doi.org/10.1177/0959354305051361>
- Parker, I. (2005b). Discourse. *Qualitative Psychology: Introducing Radical Research* içinde (ss. 88–105). Open University Press.
- Pavón-Cuéllar, D. (2014). From the word to event: Limit, possibilities and challenges of Lacanian Discourse Analysis. I. Parker ve D. Pavón-Cuéllar (Edl.), *Lacan, Discourse, And Event: New Psychoanalytic Approaches To Textual Indeterminacy* içinde (ss. 325–337). Routledge.
- Şekercioğlu, H. (2018). Basında Uyuşturucu Haberlerinin Sunumu. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yoğan, F. (2022). Söylem analizi şemsiyesi: Epistemolojik duruş, versiyonlar ve farklılıklar, T. Gençöz (Ed.), *Psikolojide Nitel Araştırma Yöntemleri: Yaklaşımlar, Veri Analizi ve Uygulama Örnekleri* içinde (ss. 119-126). Nobel Akademik Yayıncılık